

KOSMICKÉ ROZHLEDY

VĚSTNÍK ČESKÉ ASTRONOMICKÉ SPOLEČNOSTI

Číslo 2/2016
Ročník 54

www.astro.cz

Samostatně neprodejná příloha časopisu Astropis

Obsah

Jiří Grygar – 80krát kolem Slunce	3
Poděkování za 2 ⁴ · 5	4
Co mají společného Jára Cimrman a Jiří Grygar? ...	6
100 let ČAS – co se chystá	9
Zápis ze zasedání VV ČAS 9.3.2016	10
Akce	12

V období června až srpna 2016 oslaví významná životní jubilea tyto členové ČAS:

50 let	Václav Novotný, Střelice Ing. Radek Dřevěný, Znojmo Ing. Marcel Bělík, Jaroměř Ing. František Antropius, Hříškov Ing. Martin Černický, Praha
55 let	Dr. Ing. Milan Schuster, Plzeň Milan Halousek, Pardubice Jan Mánek, Praha RNDr. Jan Sládeček, Praha
70 let	Milan Káпка, Krásno nad Kysucou
75 let	doc. PhDr. Vladimír Skalský, CSc., Bratislava Mgr. Miroslav Šulc, Brno
77 let	Mgr. Vladimír Roškot, Sedlčany Miroslav Hájek, Rotava
80 let	Dr. Zdeněk Sekanina, CSc., Pasadena
81 let	Antonín Holub, Praha Ing. Jan Grečner, Praha
84 let	Jan Brchel, Ústí nad Labem Mgr. Bohumír Šípek, Litvínov
85 let	Jiří Zahálka, Praha
87 let	prof. Ing. Milan Burša, DrSc., Praha
90 let	Ing. Čestmír Barta, sen. CSc., Praha
91 let	RNDr. Václav Bumba, DrSc., Ondřejov
97 let	doc. RNDr. Luboš Perek, DrSc., Praha

ČAS přeje jubilantům vše nejlepší!

Na obálce: Vladislav Slezák předává Jiřímu Grygarovi celý svět na skleněném hranolu, kde je Jiří Grygar popsán 80 slovy. Foto: Pavel Hrdlička

KOSMICKÉ ROZHLEDY

Věstník České
astronomické společnosti

Ročník 54
Číslo 2/2016

Vydává

Česká astronomická
společnost
IČO 00444537

Redakční rada

Petr Sobotka
Jan Vondrák
Pavel Suchan
Lenka Soumarová
Lumír Honzík
Radek Dřevěný
Marcel Bělík
Miloš Podařil
Vladislav Slezák

Adresa redakce

Kosmické rozhledy
Sekretariát ČAS
Astronomický ústav AV ČR
Fričova 298
251 65 Ondřejov
e-mail: cas@astro.cz

Grafická úprava a jazykové korektury redakce Astropisu

Tisk

Grafotechna Print, s r. o.,
Praha

Distribuce

Adlex systém

ISSN 0231-8156

*Samostatně neprodejná
příloha časopisu Astropis*

*Vydáno s finanční podporou
Akademie věd ČR*

Jiří Grygar – 80krát kolem Slunce

Štěpán Kovář

V neděli 10. dubna 2016 proběhla v pražském divadle Jára Cimrmana mimořádná a zároveň velmi neobvyklá událost. Česká astronomická společnost svému čestnému předsedovi Jiřímu Grygarovi uspořádala oslavu jeho nedávného životního jubilea.

Na 240 účastníků beznadějně vyprodaného divadla z řad členů společnosti, přátel, kolegů a kolegyň strávilo v útulném žižkovském divadle přes šest hodin, aby společně pogratovali oslavenci. Avšak v téměř každém proslovu, který na prknech satirického divadla zazněl, bylo přání ke kulatým narozeninám jen jakoby záminkou. Ze slov jednotlivých řečníků tryskalo na povrch především vyjádření hluboké úcty, obdivu a poděkování za vše, co Jiří Grygar za více než půl století na půdě vědy a její popularizace vykonal. Při závěrečném nekončícím potlesku, kdy bez výjimky stálo celé divadlo, bylo jasné, že zde děkuje jedna jediná "Grygarova pospolitá generace". Její rozpětí bylo úctyhodné a záviděníhodné: od 11 do 96 let.

Průvodcem celého odpoledne a večera byl tajemník společnosti Petr Sobotka, který program setkání vymyslel, uspořádal, zajistil. Ve tříhodinovém bloku gratulací bravurně bavil a provázel hosty od jednoho k druhému. Ti na jevišti skládali své dárky, vzpomínali, děkovali.

Doc. Luboš Perek tak nabídl svému příteli část parcely na Měsíci, ale už odmítl dopad družice, která by mohla Jiřímu Grygarovi vytvořit vlastní kráter – nechtěl si nechat ničit vlastní pozemek. Prof. Martin Černožský přinesl na pódium Grygarovu práci z prvního univerzitního ročníku (r. 1954), ve které se po studentovi dožadoval doložení Newtonova zákona z primární literatury. Předseda akademie věd prof. Jiří Drahoš ve své studii ukázal, že cesty Jára Cimrmana a ebicyklu pod vedením Jiřího Grygara jsou zcela identické. Prokázal tak, že spanilé jízdy astronomů od hvězdárny ke hvězdárně byly vždy pečlivě voleny po stopách největšího českého génia. Ředitel brněnské hvězdárny Jiří Dušek obdaroval jubilanta mobilním středem vesmíru. Petr Bartoš pak Jiřímu Grygarovi věnoval geokešku ukrytou v okolí odřejevské hvězdárny. K jejímu prvnímu odlovení došlo v neuvěřitelně krátkém čase – za necelou hodinu po zveřejnění. Právě ve chvíli, kdy v divadle Jára Cimrmana běžela ukázka z fantastického dokumentu o Jiřím Grygarovi, který již dva roky připravují studenti mediálních studií Slezské univerzity. A protože řada z nás nedokázala uvěřit oslavencově osmdesátce, Petr Sobotka neváhal Jiřího Grygara legitimovat a nevěřící Tomáše zkusit přesvědčit. Mezi hosty nechyběli ani kolegové ze Slovenské astronomické společnosti – dr. Ladislav Hric a ředitel Astronomického ústavu SAV dr. Aleš Kučera.

Vstupy jednotlivých gratulantů velmi pěkně doplnili hudebníci Dalibor Janda, Jiřina Anna Jandová, Petr Rezek a Jan Matěj Rak. Z natáčení nové pohádky přišel poblahopřát režisér Jiří Strach, Petr Sobotka s kolegyní Kateřinou Březinovou odvysílali na pódium netradiční bulvární a pavědeckou verzi rozhlasového Meteoru s hlavním hostem astrologem Jiřím Grygarem – všichni jsme se náramně pobavili. První část večera zakončil úžasným hudebním vystoupením na bezmála 350 let starých houslích Jaroslav Svěčený. Druhou část večera následně vyplnilo divadelní představení České nebe s Miloněm Čepelkou, Jaroslavem Weiglem a Petrem Brucknerem v hlavních rolích.

U příležitosti oslavy Jurových osmdesátin vydala hvězdárna v Sezimově Ústí sborník vzpomínek 19 osobností s názvem Jiří Grygar – 80krát kolem Slunce. Sborník je volně

ke stažení na internetových stránkách hvězdárny: <http://www.hvezdarna-fp.eu/>. A nápad osmdesáti lahví pro Jiřího Grygara se vyšplhal na neuvěřitelných 119.

Závěrem nezbyvá než poděkovat Petrovi Sobotkovi a všem, kteří mu vypomohli s přípravou a organizací. Byla to opravdu důstojná oslava, která se proměnila ve zcela výjimečnou událost. Budeme na ni velmi dlouho vzpomínat. Jako připomínku, uvádíme celý program akce.

Program kulturně-astronomického večeru

pro Jiřího Grygara

Žižkovské Divadlo Jára Cimrmana, 10. 4. 2016

čas	délka	host
15 : 30	2	Planetka Grygar
15 : 32	2	Promítání fotografií ze života Jiřího Grygara
15 : 34	1	Přivítání Jiřího Grygara v sále
15 : 35	2	Miloň Čepelka za Divadlo Jára Cimrmana
15 : 37	5	Česká astronomická společnost (Vondrák, Suchan, Slezák, Kovář)
15 : 42	3	Slovenská astronomická společnost (L. Hric) Astronomický ústav AV SR (A. Kučera)
15 : 45	5	Akademie věd ČR (J. Drahoš)
15 : 50	3	Učená společnost (J. Bičák)
15 : 53	3	Rada vědeckých společností (L. Hrouda)
15 : 56	5	Dalibor Janda: Všechno na Mars, zpívá Jiřina Anna Jandová
16 : 1	3	Astronomický ústav AV (V. Karas)
16 : 4	3	Perkův dalekohled (L. Perek)
16 : 7	10	Fyzikální ústav AV (J. Řídký, P. Trávníček, M. Prouza, M. Pech)
16 : 17	5	Petr Rezek (zpěv a kytara: Tulák po hvězdách)
16 : 22	3	Hvězdárna Sezimovo Ústí (P. Bartoš)
16 : 25	3	Hvězdárna Brno (J. Dušek)
16 : 28	10	Sisyfos (L. Kyša, M. Petrásek, M. Bloch)
16 : 38	5	Jan Matěj Rak (kytara, zpěv)
16 : 43	10	Jak by vypadal bulvární Meteor (P. Sobotka, K. Březinová)
16 : 53	3	Popularizátoři Meteoru (J. Petr)
16 : 56	3	Český rozhlas (J. Mejstřík)
16 : 59	4	Česká televize, Hyde Park Civilizace (D. Stach)
17 : 3	3	Masarykova Univerzita (M. Černožorský)
17 : 6	3	Karlova Univerzita (J. Royt, M. Rokyta)
17 : 9	3	Česká křesťanská akademie (J. Bednář)
17 : 12	3	Režisér Jiří Strach
17 : 15	5	Jaroslav Svěcený (housle)
17 : 20	3	Jiří Grygar závěrečné slovo
17 : 23	7	80 lahví pro Grygara a gratulace účastníků v sále

Poděkování za 2⁴ · 5

Milí členové ČAS,

v posledních týdnech se mi dostalo četných projevů přízně od členů i vedení ČAS v podobě elektronických i písemných přání a zejména neuvěřitelně pečlivě utajeného festivalu v Divadle Jára Cimrmana, kterého se zúčastnilo mnoho členů ČAS. Mnozí z nich se navíc

Filmový a televizní režisér Jiří Strach předává Jiřímu Grygarovi svůj dar. Foto: Pavel Hrdlička

podíleli na přípravě unikátního tříhodinového programu, který předcházela uvedení divadelní hry „České nebe“. Příprava nepochybně zaměstnala zejména členy Výkonného výboru, zejména pak Petra Sobotku, Pavla Suchana a Vládu Slezáka. Na závěr programu jsem pak byl přítomnými obdarován nejrozmanitějšími dary, které mne ohromily nejen tím počtem, ale také nápaditostí a výtvarnou kvalitou.

Není bohužel v mých chřadnoucích silách, abych každému dárci z řad členů ČAS poděkoval zvlášť. Stále jsem ještě nestihl poděkovat ani těm, kdo mi pravidelně píšou k Vánocům a Novému roku. Přijměte proto, prosím, alespoň mé hromadné poděkování touto cestou. Když jsem při příležitosti svého jubilea vystoupil na pravidelném středečním semináři Astronomického ústavu UK v Praze-Tróji, nazval jsem svou přednášku „Pluto nemá chybu“. Podobně ji neměly oslavy, které jste mi společně připravili. Velmi si toho vážím a všem upřímně děkuju.

Jura Grygar

Co mají společného Jára Cimrman a Jiří Grygar?

(projev u příležitosti 80. narozenin Jiřího Grygara, Divadlo Járy Cimrmana, 10. 4. 2016)

Vážený přítelé, dříve než se otevře opona, za kterou na vás čeká svět Českého nebe, dovolte mi, abych využil toho, že poprvé a zřejmě naposledy stojím na jevišti DJC, a pokusil se vás se-

Jiří Grygar při svém závěrečném slovu. Foto: Pavel Hrdlička

známit s výsledky svého výzkumu na téma, co mají společného Jára Cimrman a Jiří Grygar. Obě jména znám řádově stejně dlouho: první hrou DJC, kterou jsem shlédl, bylo Vyšetřování ztráty třídní knihy v Malostranské besedě na podzim roku 1968, a někdy ve stejné době jsem narazil na jméno Jiřího Grygara při četbě oblíbeného časopisu Říše hvězd, který dlouhá léta odebíral můj otec.

Italský vědec Genaro Castelli z Neapole přirovnal jednou Cimrmana k sopce, která svou činností zasypala sama sebe. Doložil to publikací v renomovaném časopise International Journal of Unpublished Results, kde popsal, cituji „jak z Cimrmana jako z vulkánu tryskaly na všechny strany mohutné erupce objevů z oblasti fyziky, chemie, botaniky, geologie a pedagogiky, na něž pak dopadala sprška soch, obrazů, divadelních her, románů, básní, referátů i jeho slavných kondolenčních listů a vysoko nahoře - zůstaneme-li v tomto přirovnání – se pak ještě dlouho vznášelo mračno drobnějších aforismů, matematických vzorců a historických dat,

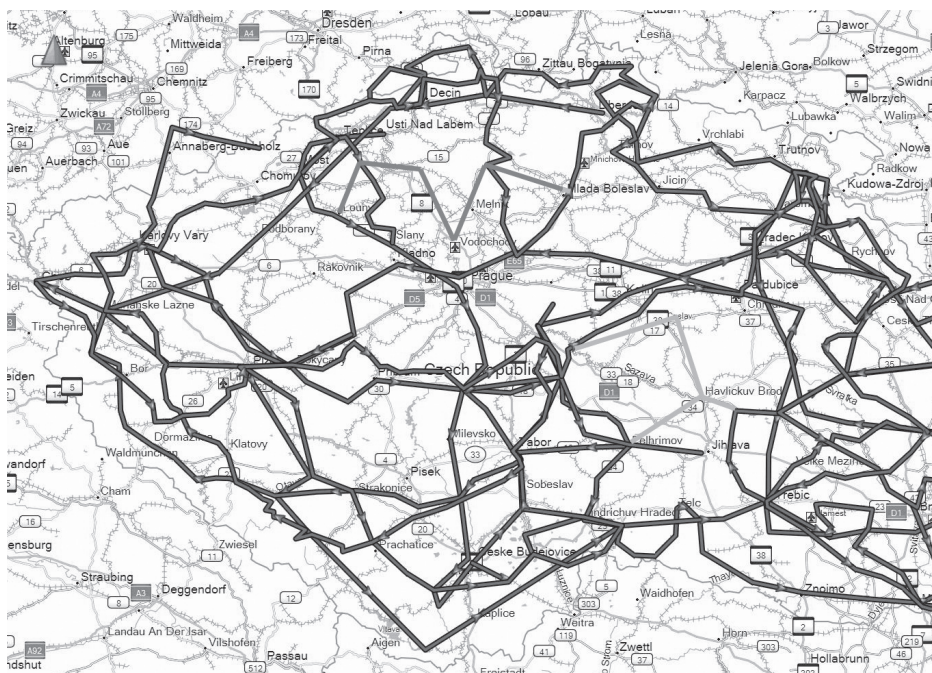
aby se nakonec, když už se zdálo, že se živel zcela uklidnil, snesl z čistě oblohy výmluvný Mistrův epitaf: Budoucnost patří aluminium!“, konec citátu. K tomu asi není co dodat!

Český vědec, tedy spíše bývalý vědec, publikující občas pod šifrou JD, přirovnal nedávno Jiřího Grygara k sopce, která, na rozdíl od Járy Cimrmana, svou činností takřka úplně zasypala všechny ostatní, s výjimkou sebe sama. V odborném článku, uveřejněném z respektu k Genaro Castellimu ve stejném mezinárodním časopise, jsem velmi podrobně popsal, jak z Grygara jako z vulkánu dodnes tryskají na všechny strany mohutné erupce z oblasti fotometrie, spektroskopie hvězd či astročásticové fyziky, na něž pak dopadají jeho přehledy nejdůležitějších astronomických objevů, populárně-naučné publikace i záznamy

rozhlasových a televizních pořadů, a vysoko nahoře – zůstaneme-li ještě v tomto přirovnání – se v mračnu temné hmoty mezi černými dírami vznášejí jeho slavné astronomické aforismy, aby se nakonec, když už se zdálo, že se živel zcela uklidnil, snesl z čisté oblohy výmluvný Grygarův výrok směrem k bývalé vládní Radě pro výzkum: „nechci váš půlmilion – poškozujete totiž dobré jméno mé mateřské instituce, Akademie věd!“ K tomu rovněž není co dodat – snad jen „klobouk dolů“!

Dámy a pánové, podrobným studiem života obou zmíněných velikánů jsem našel celou řadu věcí, které je spojují - například oba mají svoji vlastní planetku. Nemohu zde ale všechny své nálezy z časových důvodů prezentovat, přednáška by zabrala celé odpoledne a bylo by to nezdvořilé vůči ostatním gratulantům – vážným zájemcům samozřejmě rád podám podrobnější informace. V tuto chvíli bych zmínil pouze jediný, ale pro vás možná docela překvapivý spojovací můstek.

Všichni víme, že Jára Cimrman jako kočovný dentista prošel se svojí šlapací vrtačkou snad všemi kouty naší vlasti, od vesnice k vesnici, od samoty k samotě. Všichni rovněž víme, že Jiří Grygar pořádá pravidelně od roku 1984 takzvaný Ebicykl, tedy kočovnou cyklojízdu astronomů a příznivců astronomie od hvězdárny ke hvězdárně, od dalekohledu k dalekohledu. Chabé zbytky mé vědecké ctižádosti mi nedaly a pokusil jsem se z dochovaných záznamů zrekonstruovat trasy, kudy chodil vrtat zuby Jára Cimrman a porovnat je s těmi, které projel Jiří Grygar na svém astronomickém kole. Výsledek mě takřka šokoval a musím Vám ho zde prezentovat formou mapy, byť pro tuto příležitost nedostatečně rozměrné, za což se návštěvníkům v zadních řadách omlouvám.

Jiří Grygar přebírá lahve vína a další dary Foto: Pavel Hrdlička

Červeně jsem vyznačil putování Járy Cimrmana, zelenou stopu pak zanechal ebicykl Jiřího Grygara. A teď ta bomba přátelů – tmavě šedou barvou jsou označeny trasy, kde se stopy obou pocestných zcela překrývají! Jak alespoň vy v předních řadách doufám vidíte, tmavá barva v mapě naprosto dominuje. Je tedy nad slunce jasnější, že Jiří Grygar musel už před rokem 1984 zrekonstruovat cestovní mapu – dnes bychom řekli odborně „road-map“ – zubního preventisty Járy Cimrmana a po celou dobu trvání Ebicyklu vodil ostatní astronomy takřka výhradně po Cimrmanových stopách, a tím vlastně i za nos, neboť se o tom nikdy nikomu ani slovem nezmínil. Je zajímavé, že ani v takto intelektuálně zdatné společnosti, mám na mysli naše astronomy, dodnes nikdo neodhalil, že Grygarovo tvrzení, že prý Ebicykl je především holdem základnímu dílu hvězdné astronomie, tedy Almagestu a jeho vydavateli Claudiu Ptolemaiovi, že toto tvrzení je evidentně jen bouda. Proč tomu tak je, to už vám asi bude muset vysvětlit sám jubilant – samozřejmě, bude-li chtít.

Dámy a pánové, zde končí stručná prezentace jednoho ze stěžejních výsledků mého nejnovějšího bádání a ke konci se blíží i můj proslov. Dobře vím, že ročník narození Jiřího Grygara implikuje, že by mu teoreticky mělo být osmdesát let. On ale jasně demonstruje zásadní rozdíl mezi teorií a praxí – nikdo z nás totiž zmíněnému číslu ani za mák nevěří. A pokud snad by přece jenom platilo, pak se Jiří Grygar nepochybně řadí mezi vzácné přírodní úkazy. Za jeho mateřskou instituci, Akademii věd ČR, i za sebe osobně mu ze srdce přeji, aby zůstal takovýmto přírodním úkazem ještě po mnoho dalších let.

Jiří Drahoš

Společnost 100 let ČAS – co se chystá Zápis ze setkání složek a kolektivních členů ČAS v Ondřejově 16. 4. 2016

Jan Kožuško

• **Zahájení.** Úvodní slovo – Pavel Suchan – poděkování organizátorům gratulační akce v Divadle Jára Cimrmana, zejména Petru Sobotkovi a Vladislavu Slezákovi. Představení Astronomického ústavu AV ČR v.v.i. a Ondřejovské observatoře. Představení ředitelů AsÚ – bývalých i současných. Zdravice předsedy ČAS (Dr. Jan Vondrák). Zdravice čestného předsedy ČAS (Dr. Jiří Grygar); poděkoval organizátorům za gratulační akci v DJC. Připomenul významné výročí ČAS příští rok. Pavel Suchan představil tři další významné hosty: Evu Markovou, emeritní předsedkyni ČAS, Prof. Petra Heinzela – emeritního ředitele AsÚ AV ČR a Ing. Josefa Chlachulu, APOD, který dorazil z USA.

• **Přípravy oslav výročí 100 let od založení ČAS.** Přítomní zástupci organizačního výboru představili aktuální stav příprav:

• *Hvězdářský kalendář.* Jan Zahajský informoval o vydání Hvězdářského kalendáře Jiřím Matouškem z Prahy. Je v distribuci na většině hvězdáren a letos bude zaměřen na 100 let ČAS. Bude obsahovat úvodní slovo Jiřího Grygara, snímky z České astrofotografie měsíce (ČAM) a portréty laureátů Nušlovy ceny od roku 1990. Kalendář je již v tisku a vyjde v polovině roku.

• *Centrální informace na astro.cz.* Vladislav Slezák sdělil, že na astro.cz bude připravena sekce s informacemi k výročí s přehledem všech akcí a podkladů (grafický manuál, loga). Zbývá dořešení konečné podoby grafiky. Byla prezentována pracovní verze logotypu.

• *Upomínkové předměty.* Martin Černický: Budou vydány oficiální upomínkové předměty ve spolupráci s ČNB a Českou poštou – poštovní známka a stříbrná pamětní mince s nominální hodnotou 200 Kč. Česká pošta a ČNB přizvou do výběrových komisí k posouzení grafických návrhů zástupce ČAS (Dr. Jiří Grygar). ČNB i Česká pošta umožní rezervaci a následné zakoupení určitého počtu mincí/známek pro ČAS. Je třeba dořešit, kolik kusů ČAS odebere a jakým způsobem bude probíhat distribuce mezi členy. Bělík zjistí zájem ze strany hvězdáren (AHAP).

• *Publikace a sborníky.* Zahajský doporučuje koordinovaný postup při vydávání publikací a informoval, že doc. Martin Šolc dokončuje publikace k historii ČAS. Hvězdárna v Hurbanovu vydá knihu k 10. výročí ČAM. Petr Bartoš navrhuje „reprint“ sborníku k 50. výročí ČAS s novými příspěvky k 100. výročí. Štěpán Ivan Kovář nabízí převzetí redakční části. Petr Sobotka připomíná nabídku Astropisu, že chce Speciál v roce 2017 věnovat 100. výročí ČAS. Pavel Suchan: Je třeba docílit toho, aby před koncem roku 2016 bylo vše připraveno.

• *Výstava.* Petr Bartoš: Výstava představí ČAS jako celek i jednotlivé složky a sekce. Její koncepce by měla být modulární, aby bylo možné prezentovat i jen vybrané panely (v malých výstavních prostorech apod.). Velikost panelů bude 70×100 cm, velkoplošným tiskem. Předlohy budou tisknutelné i na poloviční formát. Výstava bude distribuována i elektronicky (pdf) v tiskové kvalitě. Cena tisku se předpokládá cca 250 Kč za jeden poster. Je vyzkoušené, že papírová výstava vydrží cca 10 instalací. Lumír Honzík navrhuje jako alternativu tisk na plastové panely – je sice dražší, ale trvanlivější. Putovní výstavu půjde použít jen

do rámu. Špendlení je možné jen na vlastní výtisky. Vladislav Slezák: Zvažujeme připravit i roll-upovou výstavu jako alternativu pro zájemce, kteří nemají k dispozici výstavní rámy. Martin Černický představil technologii banneru, kterou využívá Pražská pobočka při prezentaci pozorování Slunce. Aleš Majer doporučuje konzultaci připravovaných materiálů s typografem a grafikem a nabízí pomoc v tomto směru.

- *Digitalizace archivů.* Jan Zahajský: Všechny ročníky Říše hvězd budou naskenovány a vystaveny ke 100. výročí ČAS. Je hotovo z cca 80%, k dispozici by měly být na konci roku. Petr Bartoš: V přípravě je digitalizace archivů zákresů sluneční fotosféry na Hvězdárně Františka Pešty v Sezimově ústí. Nabízí pomoc při digitalizaci kreseb i ostatním hvězdárnám. Dr. Jiří Grygar tuto aktivitu velmi oceňuje a doplňuje, že v přípravě je i digitalizace Žní objevů (ve spolupráci s Liborem Lenžou a Pavlem Suchanem)

- *Geocaching.* Petr Bartoš představil projekt 100 geocache ČAS v okolí Ondřejova - budou uspořádány do textu 100. ČAS a hvězdička. Příští rok v létě bude 10 týdnů po sobě přibývat vždy část tohoto obrazce. Na závěr bude uspořádáno setkání komunity. O první geocache se bude starat Pavel Suchan. Geocache je věnovaná J. Grygarovi a jedná se o mystery-cache představující tečku za číslicí 100 v nápisu 100. ČAS. Pavel Suchan: V ČR je komunita cca 200 tisíc lidí, kteří se v geocachingu věnují. Výročí se tak dostane značné popularity.

- *Další aktivity a setkání.* Dr. Jiří Grygar: Bude sjezd ČAS a v průběhu oslav se bude měnit Výkonný výbor ČAS. Dále EWASS 2017 – mezinárodní konference v Praze, kde by se měla prezentovat ČAS pro astronomickou komunitu v Evropě. Libor Lenža doporučuje propojit oslavy s 10. výročím členství ČR v ESO. Josef Chlachula navrhuje zkoordinovat akce s celosvětovým Astronomy Day. Petr Komárek navrhuje otevřené akce pod širým nebem, jako je např. Věda v ulicích. Marcel Bělík navrhuje založit noc hvězdáren (jako noc kostelů, muzejní noc atd.). Jan Zahajský: Je v jednání obnovení pražského poledního znamenání u příležitosti 100. výročí ČAS. Zda se povede výstřel z děla zatím není jisté, ale mávání praporkem z Klementina je realistické. Vojtěch Sedláček představil návrh náhrady pražského poledníku na Staroměstském náměstí svítící linkou. Svit by se měnil v závislosti na babylonské noci a dni. V poledne by poledník pulzoval. Odhad ceny včetně napájení a zasíťování je 200 tisíc Kč. Prostředky jsou k dispozici. Technologie je vyzkoušená a bude vidět i za slunečného dne. Intenzita svítu se bude odpovídajícím způsobem přizpůsobovat. Je podobná jako u svítícího bezpečnostního pásu v nových stanicích metra. Projednání s památkáři bude následovat po souhlasném stanovisku ČAS. Radek Dřevěný představil rozpočtový rámec. Je snaha zaměřit se na dotační titul. Dřevěný vyzývá přítomné ke sledování a sdílení kontaktů, tipů a rad ohledně dalšího řešení financování. Přímo z prostředku ČAS půjde cca 200 000 Kč. Akce je zvládnutelná i z vlastních prostředků. Finální rozpočet bude znám v polovině roku. Pavel Suchan připomíná, že všechny nabídky a informace budou zveřejněny centrálně na jednom místě, včetně kontaktů.

Zápis řádného jednání Výkonného výboru ČAS

Jednání se konalo 9. března 2016 od 12:30 v Astronomickém ústavu AV ČR v Praze na Spořilově. Přítomni: Marcel Bělík, Radek Dřevěný, Lumír Honzík, Miloš Podařil, Vladislav

Slezák, Petr Sobotka, Lenka Soumarová, Pavel Suchan, Jan Vondrák. Revizoři: Martin Černický, Eva Marková. Omluven: Jan Kožuško.

• **Astro.cz.** Firma Webconsult již dále nemůže pracovat pro astro.cz za dotovanou cenu 300 Kč/hod. VV odsouhlasil zvýšení na 450 Kč/hod. Tato cena musí být smluvně garantována po dobu min. 3 let. S firmou domluví Suchan. VV odsouhlasil pravidla sepsaná provozovatelem webu astro-forum.cz, které hostuje na serveru ČAS. Pravidla jsou závazná pro všechny uživatele a týkají se použití vkládaných fotografií. VV projednal podklady a podmínky šéfredaktora astro.cz Petra Horálka k chodu redakce a celého astro.cz. Martin Gembec zatím neudělal slibovaný video návod pro složky, jak pracovat s redakčním systémem astro.cz. DPP s Horálkem pro rok 2016 dojednájí Sobotka a Dřevěný. VV schválil rozpočet astro.cz. Společnost ČEZ oznamuje, že 12. 4. a 19. 4. 2016 od 7.30 do 18.30 dojde k přerušování dodávek el. proudu a tedy i výpadku astro.cz.

• **Hospodaření ČAS.** VV schválil rozpočet ČAS na rok 2016. Bělík vypracuje seznam příležitostí, které nabízí ČAS pro případné sponzory. Značnou část práce účetní vykonává Dřevěný, VV děkuje. Sobotka na RVS odevzdá výsledky hospodaření ČAS za rok 2015 opožděně, z důvodu zahraniční dovolené účetní. VV jmenoval inventarizační komisi ve složení Bělík, Podařil, Sobotka, která provede revizi majetku ČAS do 15. dubna.

• **Dotace složkám.** Honzík předložil VV ČAS návrh na rozdělení dotace z RVS jednotlivým složkám ČAS na rok 2016, včetně zdůvodnění jednotlivých navrhovaných částek. VV návrh projednal a připomínkoval. Honzík do setkání složek ČAS 16. 4. připomínky zapracuje a připraví k závěrečnému schválení.

• **100 let ČAS.** Redakce Astropisu navrhla, aby Speciál 2017 byl věnován právě 100 letům ČAS. VV souhlasí a hledá editora tohoto vydání. U příležitosti 100 let ČAS už je jisté, že Česká národní banka vydá zlatou minci a Česká pošta speciální známku. Klasický stolní Hvězdářský kalendář, který vydává firma Dalekohledy Matoušek, vyjde v roce 2017 na motivy 100 let ČAS. Suchan povede jednání s RVS o případné mimořádné dotaci.

• **Velké setkání složek ČAS.** Proběhne 16. dubna v Astronomickém ústavu AV ČR v Ondřejově. Hlavním tématem bude příprava akcí složek ČAS ke 100. výročí založení ČAS. Návratky rozešle Sobotka. Organizačně zajišťují Sobotka a Suchan.

• **Skleníky v Polsku.** V Polsku, severně od Liberce jsou velké skleníky, které svítí v noci jako stotisícové město. V minulých týdnech se z toho stala velká mediální kauza, která se začala řešit až na ministerské úrovni. VV ČAS děkuje Suchanovi za jeho práci pro zachování temného nebe.

• **Ceny ČAS.** VV schválil laureáta Ceny Jindřicha Zemana za astronomickou fotografii roku 2015, kterého navrhla porota České astrofotografie měsíce. Laureátem se stal Pavel Pech. Komise pro udělení Kvízovy ceny 2016 vybrala laureáta. Stal se jím Ing. Pavel Cagaš. Cena bude předána na setkání složek v Ondřejově a poté bude přednesena laureátská přednáška.

• **80. narozeniny Jiřího Grygara.** VV se zabýval organizací oslav 80. narozenin čestného předsedy ČAS Jiřího Grygara. Akce ČAS proběhne 10. dubna 2016 od 15:30 hodin v Žižkovském divadle Jára Cimrmana. Členy ČAS pozve Sobotka.

• **Přijetí nových členů.** VV ČAS přijal nové členy: Milada Bláhová (Pražská pobočka), Juraj Danko (Sekce proměnných hvězd a exoplanet), Pavel Hrdlička (Pražská pobočka), Petr

Mašek (Západočeská pobočka), Pavel Růžička (Klub astronomů Liberecka), Michal Šíma (Pražská pobočka)

Termín příští schůze VV ČAS bude dohodnut později.

Zapsal Sobotka, zápis schválil VV elektronickým hlasováním.

Akce | 56. praktikum pro pozorovatele proměnných hvězd

Všichni pozorovatelé jsou srdečně zváni na 56. praktikum pozorování proměnných hvězd, které po 9 letech, kdy se konalo v Peci pod Sněžkou, změní lokalitu. Proběhne od 20. 8. do 27. 8. 2016.

V letošním roce se nadšení pozorovatelé sejdou v malebném prostředí hvězdárny ve Valašském Meziříčí, která je jedním z velkých center československé proměnařiny! Hvězdárna disponuje několika kopulemi, které jsou dokonale přizpůsobené pro pozorování proměnných hvězd a budou k dispozici účastníkům. Jakákoliv vlastní měřicí a pozorovací technika je rovněž velmi vítána. Pozorování bude probíhat v kopulích, na terase hvězdárny, případně na pozemku. K dispozici bude také sekční přístrojový dalekohled vybavený CCD kamerou a možná vyzkoušíme i spektrograf na získání spekter jasných hvězd!

Praktikum je vhodné jak pro zkušené astronomy amatéry, kteří chtějí zdokonalit a zpřesnit svá měření, tak i pro úplné začátečníky, kteří mají zájem se dozvědět, jak se získávají data s vědeckou hodnotou a jak může amatérská astronomie přispět k současnému vědeckému poznání. Jedinou podmínkou je neutuchající nadšení!

Nebudeme jen ustavovat dalekohledy a mířit na jasnou oblohu, náplní praktika je i zpracování a analýza fotometrických dat. Můžeme také nahlédnout, co se skrývá za CCD čipem, proniknout mezi data robotických přehlídek, naučit se pozorovat proměnné hvězdy s digitálními zrcadlovými fotoaparáty, poslechnout si přednášky o aktuálních výzkumech u nás (případně i ve světě) či se naučit, jak vzdáleně ovládat svou pozorovatelnu a automatizovat některé procesy. Můžeme si také ukázat, jak objevit novou proměnnou hvězdu a jak s takovou hvězdou dále naložit, aby neupadla v zapomnění.

Podrobnější informace a přihlášku na praktikum naleznete na stránkách sekce SPHE – <http://var2.astro.cz/>

Přednášky a pozorování ve Vyškově

Hvězdárna Vyškov pořádá prvním rokem Soubor astronomických přednášek a pozorování od 3. do 12. srpna 2016. Akce je určena pro zájemce o přírodní vědy ve věku 15–25 let z České a Slovenské republiky. Lektory budou studenti a učitelé Masarykovy univerzity, většinou z oboru astrofyzika, a účastníci Expedice Mars. K dispozici bude technika na naší hvězdárně a její zázemí. Můžete si přivést svůj dalekohled. Přednášky budou nejen z astronomie a kosmonautiky, ale také z astrobiologie a fyziky atmosféry. Naučíme se orientaci na obloze, základní pozorovací metody a také zpracování pozorování. Navštívíme i místní letiště a další zajímavosti. Cena je 1500 Kč. Informace ohledně ubytování a stravování poskytne vedoucí Hvězdárny Vyškov Mgr. Dobromila Patáková, mob. 602 596 209, email patakova@zoo.vyskov.cz. Případné další lektory vítáme. Přihlášky posílejte co nejdříve, počet míst je omezen na 20.